

ПРО ДМИТРА НАЛИВАЙКА

Звичайно ж, кожен, хто думає зараз про Дмитра Сергійовича Наливайка-ювіляра, називає його то медієвістом, то шевченкознавцем, то компаративістом, то зарубіжником. Його двотомник “Искусство: направления, течения, стили” (1981, 1985) ось уже майже чотири десятиліття залишається надійним дороговказом для дослідників ренесансу й бароко, класицизму, Просвітництва й романтизму, так само як і для дослідників класичного реалізму, натуралізму й імпресіонізму, декадансу, модернізму й авангардизму, ба навіть соціалістичного реалізму. Цей двотомник зробив автора знаменитим. У зв’язку з ним доречно буде згадати, на жаль, нині вже покійного Віктора Кордуна, редактора цього унікального видання. Це він, не без підтримки також, на жаль, покійного Михайла Москаленка, не зважаючи на потік анонімок, провів через усі видавничі й цензурні етапи працю, на якій виховалося не одне покоління літературознавців.

Згодом і сам М. Москаленко став редактором двох не менш важливих книжок Дмитра Сергійовича. Я маю на увазі своєрідну діалогію “Козацька християнська республіка (Запорозька Січ у західноєвропейських літературних пам’ятках)” (1992) та “Очима Заходу. Рецепт України в Західній Європі XI–XVIII ст.” (1998; друге видання має назву “Україна очима Заходу”, 2008). Обидві праці розповідають про часи, коли Україна та її військо відігравали важливу роль на європейському континенті. Фронтальне вивчення архівних та друківаних джерел дало змогу Д. Наливайку відтворити правдиву картину міжнародної діяльності наших князів та гетьманів, засвідчити їхній авторитет і вагу у вирішенні континентальних геополітичних проблем. Автор праці мав намір вивчати архіви європейських країн, щоби поглибити свої спостереження. Проте на заваді стала, звичайно ж, фінансова скрута в Україні. Те, що дослідник відкрив би нові, невідомі сторінки ставлення до України та запорізького козацтва наших європейських партнерів, підтвердила, зокрема, монографія Ксенії Константиненко “Україна в італійських текстах XV – XVII століть” (2012), в основу якої лягли описи України, знайдені в архівах Італії. Саме ця книжка засвідчила нагальну потребу подальших пошуків у цьому напрямку, започаткованих у названих працях Д. С. Наливайка.

Зразковими для медієвістики залишаються статті ювіляра, зібрані у двох збірниках – “Теорія літератури й компаративістика” (2006) та “Компаративістика й історія літератури” (2007). У них учений висвітлює як загальні проблеми Ренесансу, Бароко та інших течій і напрямів, так і теми, пов’язані з рецепцією в Україні творчості таких письменників, як Ф. Петрарка, Дж. Боккаччо, П. Меріме, Р.-М. Рільке та ін.

Отримано 2 жовтня 2019 р.

*Микола Сулима
м. Київ*

